

als N. pr. eines Schülers des Vira gefasst in LIA. IV, 761, N. — 2) N. pr. eines Sohnes des Baladeva ÇABDAM. im ÇKDr.

पञ्चमाषिक (von पञ्चन् + माष) adj. in fünf Māsha bestehend: द्राउ Geldstrafe M. 8, 298. °माषक VJUTP. 213.

1. पञ्चमास्य (von पञ्चन् + मास) adj. fünfmonatlich ATT. Br. 4, 22.

2. पञ्चमास्य (पञ्चम 2, a + मास्य) m. der indische Kuckuck ÇABDAR. im ÇKDr.

पञ्चमिन् (von पञ्चम) adj. im fünften (Monat) stehend: उष्ट्र P. 5, 2, 130, Sch.

पञ्चमुख (पञ्चन् + मुख) 1) adj. fünfgesichtig, fünfköpfig: प्रजापति KAUS. UP. in Ind. St. 4, 406. — 2) m. a) Bein. Çiva's H. 196. — b) Löwe RĀĀN. im ÇKDr. — c) ein fünfspitziger Pfeil R. 5, 41, 23. — 3) f. ई eine best. Pflanze, Gendarussa vulgaris Nees. RĀĀN. im ÇKDr. — Vgl. पञ्चशिख, पञ्चवक्र, पञ्चानन, पञ्चास्य.

पञ्चमुष्टि und °ष्टी (पञ्चन् + मुष्टि) f. Trigonella corniculata Lin. NIGH. Pa.

पञ्चमूत्र (पञ्चन् + मूत्र) n. der Harn der fünf weiblichen Thiere: Kuh, Ziege, Schaf, Büffelkuh und Eselin RĀĀN. im ÇKDr.

पञ्चमूल (पञ्चन् + मूल) n. Zusammenstellung von fünf Wurzeln. Suçra zählt 4, 143 fünf Gruppen von je fünf officinellen Pflanzen auf: 1) die kleine (कनीयः, अल्पम्, नुद्रकम्): त्रिकाण्डक, beide बद्धी, पृथक्पर्णी und विदारिगन्धा; 2) die grosse (महत्): विल्व, अग्निमन्थ, टुण्डुक, पाटल und काष्मरी; 3) die der Schlinggewächse (वल्लीसंज्ञः), nämlich गणाः): विदारी, सारिवा, रत्ननी, गुडची und अन्नप्रङ्गी; 4) die der dornigen Gewächse (काण्डकसंज्ञः): कर्मर्द, त्रिकाण्डक, सैरीपक, शतावरी und गृध्नखी; 5) die der Gräser (तृणसंज्ञः): कुश, काश, नल, दर्भ, काण्डनुक. NIGH. Pa. giebt noch vier weitere Gruppen an. Den Namen führen vorzugsweise die beiden ersten Reihen. Suçra. 4, 163, 20. 2, 33, 19. 97, 3. 138, 2. 100, 18. 222, 18. 322, 18. 366, 8. °द्वय 393, 8. Die weibliche Form °मूली ist keineswegs ausschliesslich zur Bezeichnung der kleinen Gruppe gebraucht; vgl. 4, 168, 4 und °मूल्यौ 2, 69, 14. 449, 10. 539, 21. f. ohne nähere Bez. 2, 27, 8. 34, 3. 222, 3. 408, 11. 489, 15. तृणपञ्चमूल 490, 3.

पञ्चमेनि s. u. मेनि.

पञ्चयत्ना (पञ्चन् + यत्न) f. N. pr. eines Tirtha MBa. 3, 7088.

पञ्चयाम (पञ्चन् + याम) m. N. pr. eines Sohnes der Ātapa (der Sonnenhitze), eines Sohnes des Vibhāvasu und der Ushā (der Morgenröthe), Buā. P. 6, 6, 16. — Vgl. auch u. याम.

पञ्चयुग (पञ्चन् + युग) n. der fünfjährige Cyclus MBa. 2, 455; vgl. LIA. I, 824.

पञ्चरत्न (पञ्चन् + रत्न) Titel zweier mit einander vereiniger Prañhāpāramitā Buā. Intr. 462. BUANOUF führt den zweiten Theil auf रत्ना zurück, dagegen würde aber रत्नभगवती sprechen.

पञ्चरत्नक (पञ्चन् + रत्नक) m. eine best. Pflanze, = पक्तपौड RĀĀN. im ÇKDr.

पञ्चरत्न (पञ्चन् + रत्न) n. 1) die fünf kostbaren Dinge (Juwelen): Gold, Diamant, Sapphir, Rubin und Perle HEMĀDRI im ÇKDr. Nach den GAUḌA: Gold, Silber, Koralle, Perle und Rāgapaṭṭa ÇKDr. — 2) Titel einer Zusammenstellung von fünf Sprüchen ethischen Inhalts HARB. Anth. 3. fg.; vgl. GILD. Bibl. 298.

पञ्चरश्मि s. u. रश्मि.

पञ्चरसा (पञ्चन् + रस) f. Myrobalanenbaum (घामलकी) HĀR. 92. ÇABDAM. im ÇKDr.

1. पञ्चरात्र (पञ्चन् + रात्रि) n. ein Zeitraum von fünf Nächten (Tagen) KAUC. 140. M. 8, 402. 11, 147. VARĀH. BRH. S. 37, 7. KATHĀS. 33, 30.

2. पञ्चरात्रं (wie eben) 1) adj. fünf Nächte (Tage) während: पञ्चक्रतु ÇAT. Br. 13, 6, 4, 1. 7. 9. MBH. 13, 4914. — 2) n. N. eines fünfzügigen Ahina PAÑĀKĀV. Br. 22, 13, 6. ÇĀÑĀH. ÇA. 16, 24, 1. 21. LĀTJ. 9, 12, 15. Vgl. देव°. — 3) n. allgemeine Bez. für das heilige Buch verschiedener Vishṇuitischer Secten (der PAÑĀKĀRĀTRA) MBH. 12, 7891. 12720. 12976. 13702. 13706. VARĀHA-P. in Verz. d. Oxf. H. 58, b, 2. fgg. Buā. P. J, xciv. रात्रं च ज्ञानवचनं ज्ञानं पञ्चविधं (सात्त्विकम्, noch einmal सात्त्विकम्, नेर्गुण्यम्, राजसिकम् und तामसम्) स्मृतम् । तेनेदं पञ्चरात्रं च प्रवदन्ति मनीषिणाः ॥ पञ्चरात्रं सप्तविधं ज्ञानिनो ज्ञानदं परम् । ब्राह्मं शैवं च कामारं वासिष्ठं कापिलं परम् ॥ गौतमीयं नारदीयमिदं सप्तविधं स्मृतम् NĀRADA'S PAÑĀKĀRĀTRA, 1stes Rātra im ÇKDr. पञ्चकं पञ्चरात्राणां कृष्णमाहृत्यपूर्वकम् । वासिष्ठं नारदीयं च कापिलं गौतमीयकम् । परं सन्तकुमारीयं पञ्चरात्रं च पञ्चकम् ॥ BRAHMA-VĀIV. P., ÇĀIKRṢṢHĀĀGANMAKHAṆḌA 132 im ÇKDr. MADHUS. in Ind. St. 4, 23, 5; vgl. 400. Schliesslich heisst es noch im ÇKDr.: एतदतिरिक्तानि कृष्यशीर्षपृथुधुवादिपञ्चरात्राणि सन्ति. नारदपञ्चरात्रागम MACK. Coll. I, 132. °दीपिका ebend. 132 soll über die Verfertigung von Idolen, ihren Dimensionen und Verzierungen handeln (!).

पञ्चरात्रक (wie eben) adj. fünf Nächte (Tage) während: °कमप्रयाणां कृत्वा PAÑĀKĀT. ed. OFN. 4, 17.

पञ्चरात्रिक MBH. 12, 12864 (S. 818, Z. 9 v. u.) unter den Beiww. von Vishṇu; vgl. 2. पञ्चरात्र 3.

पञ्चराशिक (पञ्चन् + राशि) adj. auf fünf Zahlenverhältnisse sich beziehend; n. Regula de quinque COLEBB. Alg. 35.

पञ्चर्च (पञ्चन् + र्च) n. ein fünfversiges Stück AV. 19, 23, 2. ÇĀÑĀH. GAḌA. 1, 15, 2, 6.

पञ्चलक्षणा (पञ्चन् + लक्षणा) adj. fünf charakteristische Merkmale habend, von den Purāṇa AK. 4, 1, 5, 6. सर्गाद्य प्रतिसर्गाद्य वंशो मन्वन्तराणि च । वंशानुवंशचरितं पुराणं पञ्चलक्षणा ॥ H. 252. वंशानुचरितं चैव und भूम्यादिसंस्थानं चैव st. वंशानुवंशचरितं haben die Purāṇa nach WILSON, VP. IV, N. 9. Gewöhnlich faest mau das Wort als n. und als Synonym von पुराण.

पञ्चलम्बक (पञ्चन् + लम्बक) n. N. des 14ten Lambaka im Kathāsa-ritsāgara KATHĀS. 1, 8.

पञ्चलवण (पञ्चन् + लवण) n. die fünf Salze: काच, सैन्धव, सामुद्र, विड und सौवर्चल RĀĀN. im ÇKDr. Im NIGH. Pa. dreierlei Reihen, die aber nur in je einem Namen abweichen. Suçra. 2, 498, 12.

पञ्चलाङ्गलक (पञ्चन् + लाङ्गल) n. ein Geschenk an Land, zu dessen Bearbeitung fünf Pflüge erforderlich sind, MĀTSJA-P. 257 nach ÇKDr.

पञ्चलोक् (पञ्चन् + लोक्) n. eine Mischung von Kupfer, Messing, Zinn, Blei und Eisen H. 1050.

पञ्चलोक्क (wie eben) n. die fünf Metalle: Gold, Silber, Kupfer, Zinn und Blei RĀĀN. im ÇKDr.

पञ्चवक्र (पञ्चन् + वक्र) 1) adj. fünfgesichtig: उरग HARIV. 8094. R. 5,